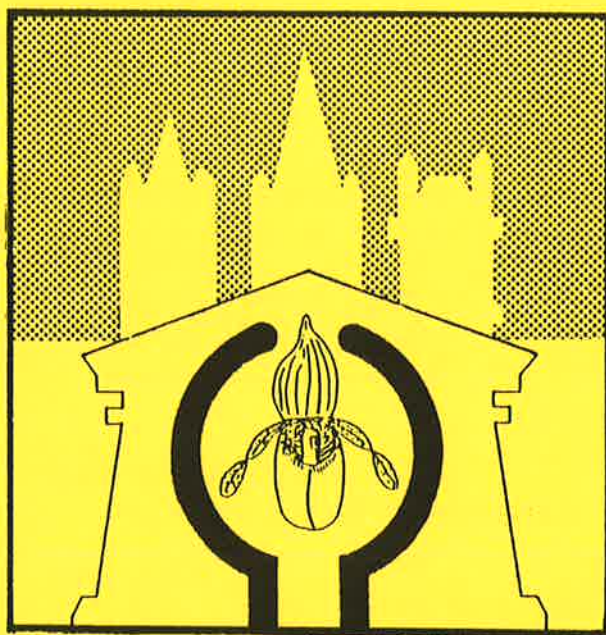

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

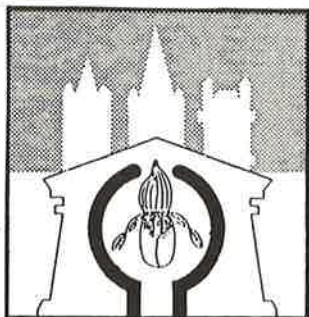

driemaandelijks tijdschrift
zesde jaargang
nr 1 maart 1987

De VRIENDEN
van de
PLANTENTUIN
GENT

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

driemaandelijks tijdschrift
zesde jaargang
nr 1 maart 1987

INHOUD:

OVER METASEQUOIA EN ANDERE LOOFVERLIEZENDE GYMNOSPERMEN	blz. 3
HOGHE VENEN Onze uitstap van 29 juni 1986	9

REDACTIE :

dhrrn. Prof. Dr. Van der Veken
Lenaerts Jan
Carton Marcel
Plus Marcel

over

METASEQUOIA

en andere

LOOFVERLIEZENDE

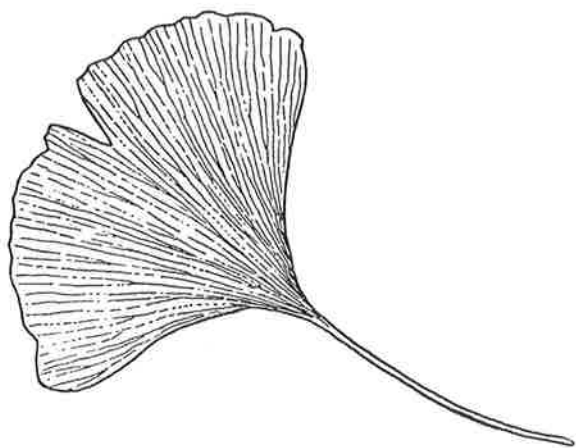
GYMNOSPERMEN

Wij vinden het normaal dat in de herfst de bladeren van de bomen verkleuren en afvallen. Maar wij weten ook dat sommige bomen hun bladeren jarenlang kunnen behouden en wij zeggen dat ze "altijdgroen" zijn en verwijzen daarbij natuurlijk naar de naaldbomen.

Er bestaan echter ook loofverliezende, winterkale naaldbomen en daarover willen we het hier hebben.

U hoeft geen 50 m voorbij de ingangspoort van de Plantentuin te lopen om vier dergelijke rare naaldbomen aan te treffen !

Onmiddellijk links voorbij de poort is een nog jonge Ginkgo te zien, met zijn typische wigvormige, tweelobbig bladeren (*Ginkgo biloba*).

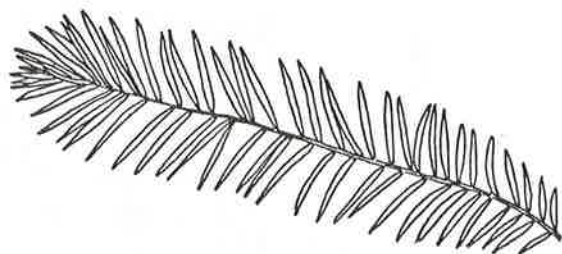

Kijk eens goed hoe die op de twijgen zijn geplaatst ! Op de jongste takken staan ze afzonderlijk, maar op de oudere takken gegroepeerd op kortloten. Er zijn verderop in de tuin nog enkele Ginkgo's, waarvan één al een flinke boom is. In de zomer ligt het er vol vrouwelijk bloeisel, dat allemaal afvalt, omdat er geen mannelijke boom in de buurt staat en er dus ook geen gele, pruimachtige zaden gevormd worden. Als U de moeite doet om van ditzelfde tijdschrift jg. 2 (1983), Nr 1, te nemen kunt U nog veel meer te weten komen over deze merkwaardige "Japanse noteboom" in het geïllustreerde artikel van Monique Van Vlemmeren.

Rechts voorbij de ingang van de Plantentuin, bij de rand van de vijver, steken er een reeks houtknotsen uit de grond : dat zijn wortels van de Moerascipres (*Taxodium distichum*); onze boom heeft een gesplitste top, maar dat zou eigenlijk niet mogen

De Moerascipres is een boom die thuishoort in de moerassen van Florida en die bij ons wordt aan geplant bij vijvers. De typische "kniewortels" beschouwt men als een aanpassing aan de moeras-

sige, luchtarme bodem : het zouden "ademwortels" of pneumatoforen zijn. Bij enkele moerascipressen in het Maaltepark van Gent, achteraan bij de vijverrand, zijn ze nog mooier ontwikkeld.

De naalden staan bij de Moerascipres in twee rijen op korte twijggjes, die in het najaar roodbruin verkleuren en in hun geheel afvallen. De kegels worden 2-3 cm groot.

De derde loofverliezende naaldboom is de Watercipres of Metasequoia (*Metasequoia glyptostroboides*), maar daarvoor moet U linksaf en in de richting van het gebouw lopen. Het is een kaarsrechte, smal kegelvormige boom van ongeveer 15 m hoogte die tot dezelfde familie behoort als de Moerascipres (*Taxodiaceae*). Maar de korte naalden zijn hier tegenoverstaand, bij de Moerascipres afwisselend : vergelijk de figuren !

De Metasequoia is een beroemd "levend fossiel". Pas in 1945 werden levende bomen beschreven uit het grensgebied van Sechuan en Hupeh in China, terwijl in 1941 reeds fossiele Metasequoia's beschreven waren uit Japan. Het ontdekken van die levende Metasequoia's veroorzaakte destijds nogal sensatie bij de plantkundigen, die op enkele jaren tijd meer dan 100 publikaties wijdden aan deze ontdekking.

Vanaf 1948 werden vanuit het Arnold Arboretum, (USA) o.a. via Wageningen en Brussel, in China

geooogste zaden verspreid, zodat in veel botanische tuinen in die periode bomen geplant konden worden.

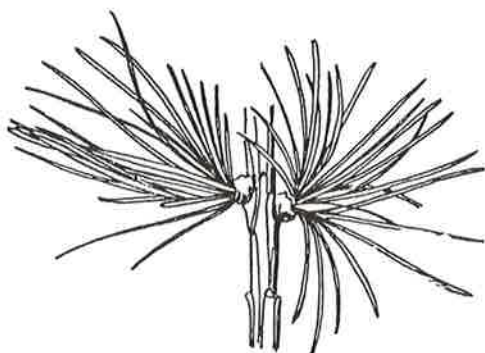
Tegenwoordig kan men bij veel (grote) boomkwekers *Metasequoia* in de kataloog aantreffen en kopen. In de Plantentuin van de R.U.G. is de *Metasequoia* ingebracht in 1949 - 50 via de dendroloog uit Wageningen Dr. K. Boom, auteur van het welbekende boek "*Nederlandse Dendrologie*" (10e druk 1978).

Hoewel het Gentse exemplaar al een heuse boom geworden is, groeiden de *Metasequoia*'s in Engeland toch nog beter (20 m) en in het O. van de USA nog hoger (30 m). In China zelf zijn er exemplaren bekend van 50 m, met een grote kruin en een stam tot 2 m diameter; maar dergelijke bomen zijn natuurlijk veel ouder en gegroeid onder gunstiger klimaatsomstandigheden : langere groeiperiode en minder vorst. Late vorst bij ons beschadigt het jonge blad maar rent vooral de ontwikkeling van de meeldraden in de mannelijke kegeltjes. Er wordt in ons klimaat blijkbaar geen goed zaad gevormd en er

zijn zelfs niet elk jaar zaadkegeltjes te zien. In 1978 waren er opvallend veel, maar allemaal met loos zaad.

U moet ook eens goed de vertakkingswijze van de boom nagaan. De takjes staan tegenover elkaar en veelal sterft de eindscheut af, waarna één zijtak dikker wordt. Die krijgt weer tegenoverstaande takjes, waarvan één weer belangrijker wordt. Dit levert tenslotte zig-zaggende takken op. De jonge takken werden in China traditioneel afgekapte en aan het vee gevoederd. Ik weet niet of dat nu nog mag, vanwege de eerbiedwaardige status van "levend fossiel" die de *Metasequoia* intussen verworven heeft.

De vierde winterkale naaldboom is ongetwijfeld de meest bekende : de lork of lariks, te zien in de rotstuin. Dit is de Europese lork (*Larix decidua*) die wij in de rotstuin geplant hebben, omdat hij normaal in de subalpine of naaldbosetage van de Alpen groeit; hij wordt in het Europese laagland aangeplant omwille van zijn snelle groei.

Lorken zijn bijzonder mooi in het voorjaar, wanneer kortloten bundeltjes frisgroene naalden en

jonge, teergroen-met-rose vrouwelijke kegeltjes voortbrengen. In 't najaar zijn die kegels bijzonder sierlijk uigegroeid en gerijpt, terwijl de verkleurende naalden de boom geel doen opvlammen in zijn omgeving. De naalden vallen daarna af; de kegels ook, maar dat duurt nog wel een jaar of twee.

Let er eens op hoe de naalden geplaatst zijn op jonge, snel groeiende takken: afzonderlijk, jawel, en nadien in bundels op kortloten. Dit blijkt dus bij veel naaldbomen de regel, ook bij de dennen (Pinus) waar de naalden zagezegd per 2-5 staan; maar het gaat hier ook om kortloten, met 2-5 "gewone" naalden plus een aantal schubvormige en een aantal vliezige bladen, die alleen bij de voorjaarsgroei goed waarneembaar zijn.

Zo ziet U maar dat er heel wat te beleven valt in de eerste vijftig stappen binnen de Plantentuin, alleen al aan die loofverliezende gymnospermen ...

P. Van der Veken.

We vinden het steeds heel aangenaam dat leden en deelnemers reageren op activiteiten door ons ingericht en dit dan liefst in positieve zin. Daarom hebben we ons voorgenomen, indien zulke reacties binnenkomen van onze leden, deze dan ook bij gelegenheid te laten verschijnen.

Vandaar het artikel dat volgt. Het zal voor menigen een heerlijke herinnering zijn en voor anderen misschien een leidraad om ook eens deze wandeling te maken.

We laten nu mevrouw De Wulf aan het woord :

de HOGE VENEN

uitstap van 29 juni '86

't Was een warme, zon-overgoten zomerdag.

Een uitzonderlijke daguitstap naar "'t Brackvenn", gelegen langs de weg Eupen - Monschau, dicht bij de Belgisch-Duitse grens, in het noordoostelijk Venengebied.

Je moest er wel vroeg voor uit de veren, maar wie had daar nu moeite mee op zo'n heldere zomermorgen? Met een rugzakje vol nuttige dingen - picknick, suikerklontjes, 'n appel, 'n appelsien, een loep, wat schrijfgerief en een paar boeken, kon je zeker comfortabel op stap; tenminste als je aangepast schoeisel of nog beter goed geprofileerde

laarzen had aangetrokken.

We hadden daarbij, in de persoon van Maurice Hoffmann, een "uitstekende" gids.

's Morgens stond een rustige, gemakkelijke wandeling op het programma, die je zelfs zonder laarzen kon riskeren.

Onze pick-nick gebruikten we in het Duitse dorpje: Kalterherberg.

's Namiddags was de wandeling heel wat zwaarder. Je zou kunnen spreken van een tocht met hindernissen : een tocht waar laarzen nuttig waren, om te stappen alover de Molinia-bulten (doodskoppen genoemd in de volks- en streektaal) om riviertjes en geultjes over te springen of te doorwaden, en om te eindigen door de kleine jungle van een stukje natuurlijk en schaduwrijk bos.

Alover Elzenborn, met zijn militaire domeinen, de Signa de Botrange, hoogste punt van België, Mont Rigi en Baraque Michel, reden we huiswaarts, na een klein oponthoud rond 18 uur om hongerige magen te stillen en véél, véél dorst te lessen. En we werden er warempel door Vlamingen geserveerd!!!!

't Was, naar mijn gevoel althans, een fijne, onvergetelijke dag, waarbij gezelligheid, opdoen van kennis, inspanning, bewondering en rust van de partij waren.

Wat zijn nu die Hoge Venen ?

Wat mochten we beleven en erkennen in het Brackvenn ?

Het "EMBLEEM" van het natuurgebied van de Hoge Venen is de "Zevenster" (*Trientalis europaea* L.)

een van de meest typische planten van de Hoge Venen. Het is een soort uit de Sleutelbloemfamilie, waarvan de verspreiding beperkt is tot de met veen bedekte toppen van de Hoge Ardennen. Het is een teer plantje met een rechtopstaande stengel van ongeveer 10 cm hoog. De geelgroene bovenste bladeren staan in een krans. De bloemen hebben een witte zevendelige stervormige bloemkroon en worden gedragen door een fijne roodachtige steel.

Zevenster groeit op het veenmostapijt waar het heidekruid niet al te overrompeld is. Je treft het hier en daar ook aan op Molinia-pollen en op plaatsen beschermd door de schaarse bomen in 't veenlandschap. Zevenster is een zogenaamd boreaal relict (= plant met nu een noordelijke verspreiding, bij ons een achterblijver uit de ijstijd).

Het Plateau van de Hoge Venen is een hoogplateau dat de 500 m boven de zeespiegel ruim overschrijdt. Het is een hoogst-beschermd natuurgebied met Europees diploma voor natuurbehoud (13-10-1966), waarvan de 4.000 ha Hoogveen op Belgisch grondgebied het kostbaarste juweel zijn!

Het natuurgebied van de Hoge Venen en de Eifel beslaat 60.000 ha en leunt aan bij de Duitse natuurparken van de Noordeifel en van de Schneifel. Het beheer van het gebied is onder meer toegekend aan "Waters en Bossen" in samenwerking sinds 1935 met de vzw "Les Amis de la Fagne", met hoofdzetel te Verviers.

De hoogste punten van het plateau der Hoge Venen zijn de Baraque Fraiture (651 m), de Baraque Michel (672 m) en de Signal de Botrange (694 m).

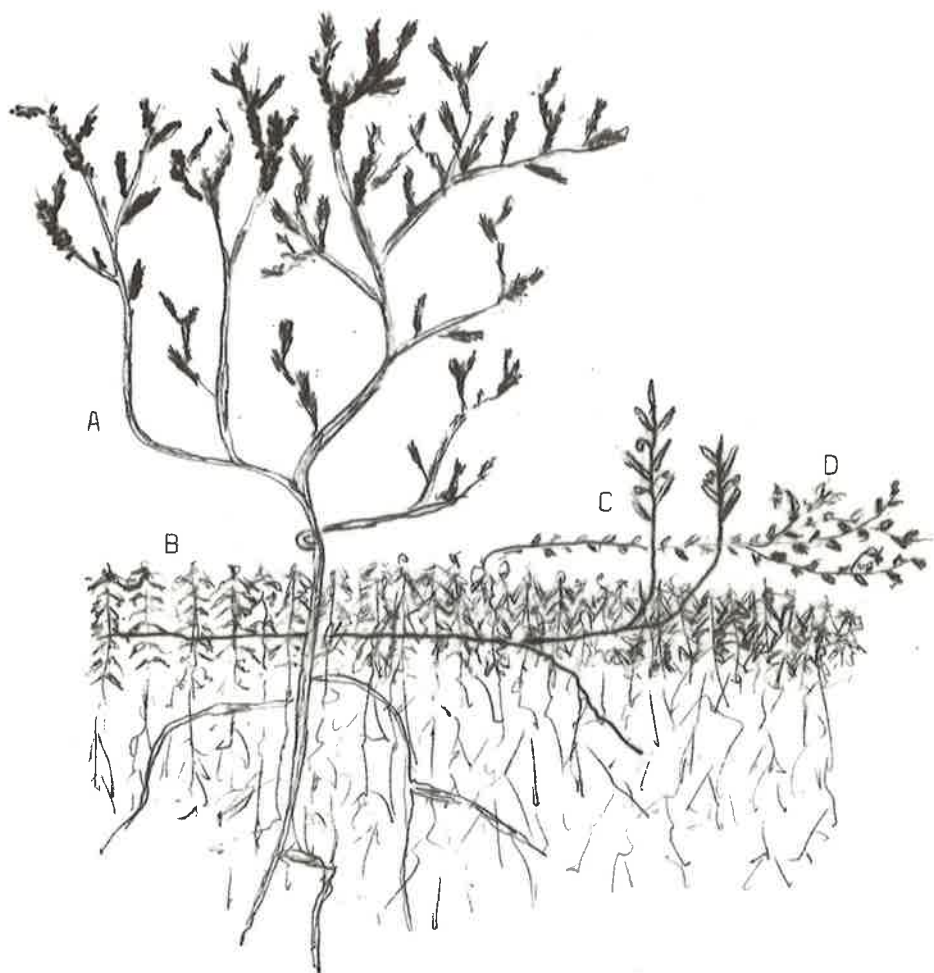
HET BRACKVENN ligt ongeveer op 620 à 630 'm hoogte

boven de zeespiegel. We treffen hier dus een bijzondere flora aan, namelijk de subflora van de Alpen (ongeveer 1.000 m) en die met noordelijke verspreiding of boreale relikten.

Het Brackvenn ligt tevens op een van de oudste gesteenten van België (Cambrium, 500 milj. jaren geleden - voornamelijk kwartsiet).

Maar het is uiteindelijk de kleilaag (ongeveer 1.000.000 jaar geleden), - gevormd door de afzetting van "loss" - die het ontstaan en de ontwikkeling van het hoogveen mogelijk maakte, hoogveen waartoe het Brackvenn behoort. De Hoge Venen zijn geen ijstijdrelikt, geen overblijfsel uit de IJstijd. De Hoge Ardennen zijn nooit bedekt geweest met een ijskap; maar omstreeks 10.000 jaar geleden was de met water doordrenkte grond op het hoogveenplateau tot op enige diepte bevroren. 's Zomers ontdooide de bovenste grondlaag, vormde een beweeglijke slijklaag, die naar beneden schoof en de dalen opvulde. Die slijkstroom transporteerde grote en kleine stenen, die zich opstapelden aan de rand van het plateau.

Een ander verschijnsel - en veel te zien in het Brackvenn - zijn de PINGO'S. Het zijn eigenaardige ronde of ovale plassen omringd door een aarden wal, die bedekt is met heidekruid en bosbes. Aan de voet van die wallen bevindt zich vaak een fraaie zoom van zilverwit wollegras. Deze pingo's zijn een geologisch verschijnsel, (zoals in de toendra, waar de ondergrond altijd bevroren blijft. Hoe zijn deze plassen in het veengebied ontstaan? Door plaatselijke afscheiding (segregatie) in de veenlaag zelf ontstonden bolle ijslenzen die geleidelijk dikker werden. Tengevolge van het smelten van het ijs (duizenden jaren geleden) vormde zich een diepe kuil, een natuurlijke plas, terwijl de bovenliggende aarde naar de randen

Vegetatieprofiel van een veenmoeras :

- A. Struikheide.
- B. Veenmos.
- C. Lavendelheide.
- D. Veenbes.

schoof en aldaar een wal vormde. De plas werd al dadelijk overrompeld door o.a. veenmossoorten; maar hij was zo diep dat hij nog steeds niet is dichtgegroeid.

VEENMOS is het typische levende element van het Veen. Het veenmosgeslacht (*Sphagnum*) behoort tot de veenmosfamilie uit de onderafdeling der bladmossen. Als je een doorsnede maakt van het veenmoeras zie je dat elk veenmosplantje bestaat uit een stengel van ongeveer 20 cm, waarop talrijke zijtakjes ingeplant zijn. Alleen de bovenste helft van de stengel leeft. Als je nog dieper graaft, stoot je op de laag dood veenmos, die ten gevolge van langzaam verlopende ververingsprocessen geleidelijk wordt omgezet in veen (turf).

Veenmos houdt het water vast op 2 manieren en kan ongeveer 70 % eigen volume aan water opnemen; hieruit blijkt overduidelijk de grote rol van de veenmoerassen in de huishouding van de natuur.

Het dode deel van het veenmos houdt tweemaal zoveel water als het levende deel vast.

In het veen wordt bovendien het regenwater opgestapeld, dat wordt opgevangen door de levende oppervlaktelaag en geleid naar het onderste deel van het veenpakket.

Veenmos heeft behalve zijn vermogen voor het opnemen en vasthouden van grote hoeveelheden water, nog een andere interessante eigenschap. Het vormt immers een zure humus, die de ontbindings- en rottingsprocessen remt. Het gevolg daarvan is een opstapeling van dood, maar niet verwoest organisch materiaal. De levende veenmosplanten ontwikkelen zich dan ook op een stapel, bestaande uit duizenden dode veenmosplanten.

Het Veen is ook een uitstekende bevoorradener van de grondwaterlaag. Het water dat door het veen heeft gestroomd is zuur en zeer zacht, daar het vrijwel geen minerale zouten bevat. Het is vaak roodbruin gekleurd door de aanwezigheid van stoffen van plantaardige oorsprong.

De Hoge Venen spelen een belangrijke rol als waterreservoir in de waterhuishouding van de streek, wat blijkt uit de aanwezigheid van talrijke beken en rivieren die ontspringen aan de rand van het veengebied. De talrijke beekjes, gevoed door ontelbare watersliertjes die uit het veen sijpelen, groeien snel aan tot beken en rivieren die zich werpen in de Vesdre, de Warche en de Roer.

DE VEENFLORA.

Buiten de veenmossen als hoofdelement van de vegetatie en de Zevenster als een van de meest typische plantjes, gedijen er nog heel wat meer soorten in deze streek. De verspreiding van die planten hangt af van talrijke factoren, waaronder in de eerste plaats het watergehalte van het milieu. Die planten zijn ofwel relikten waarvan het verspreidingscentrum in de noordelijke streken en bergstreken ligt, ofwel heel eenvoudig typische bewoners van de zure moerassen en heiden, waaronder vooral Rode bosbes en Blauwe bosbes.

Er groeien vier verschillende soorten bosbessen in het veen. Het zijn soorten van de heidekruidfamilie (Ericaceeën), waarvan het verspreidingsgebied hoofdzakelijk ligt in de koudere streken en bergstreken en die alleen gedijen op zure bodem. De soort met de fijnste smaak is de Blauwe bosbes (*Vaccinium myrtillus*). Ze is zeer algemeen in de Ardense bossen, maar is niet typisch voor het veenlandschap.

De Rijsbes (*Vaccinium uliginosum*) komt in ons land vrijwel alleen voor in de Hoge Ardennen. De bes is zwartblauw met kleurloos sap en flauwe smaak. Op die plant leefde vroeger nog de rups van de beroemde veenvlinder (*Colias palaeno*)!

De Rode bosbes (*Vaccinium vitis-idaea*) is werkelijk de koningin van de vruchten uit het veen, zeer gezocht om op te dienen bij wildgebraad. Rode bosbes of Vossebes groeit op de droogste plaatsen in het veengebied.

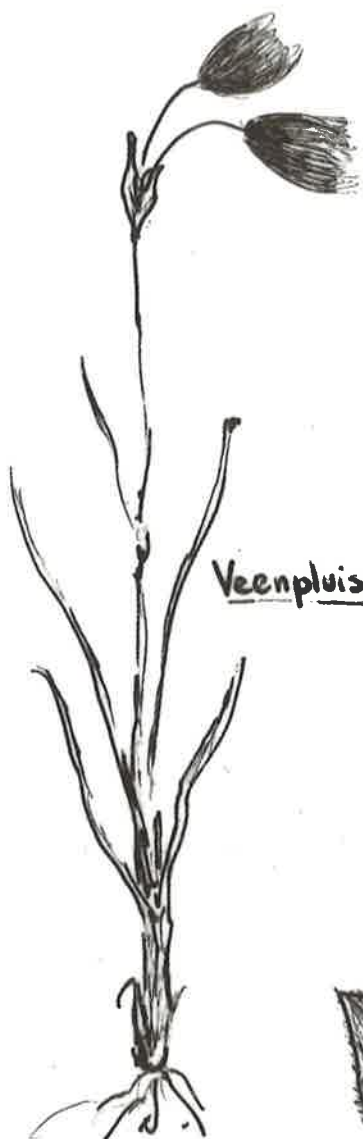
Het is een lage plant. De bladen zijn leerachtig, met omgerolde rand, van boven glanzend donkergroen en van onderen lichtgroen met donkere puntjes. De bloemen staan in eidelingsse trossen tussen de bladen. De klokvormige bloemkroon is wit en iets roze getint. De vrucht is een helrode bes.

Een vierde soort, de Veenbes (*Vaccinium oxycoccus*) is minder opvallend dan de andere soorten en een plant met fijne liggende stengels, die kruipen over het veenmostapijt.

Eenarig wollegras (*Eriophorum vaginatum*) : een plant waarvan het plukken thans verboden is. Die wollegrassoort, een gewas uit de cipergrassenfamilie, heeft slechts één eidelings aartje op een slanke stengel, die uitgroeit tot lange witte pluisharen, verenigd tot witte wollige vlokken. De zaden vinden alleen in het veenmoeras de geschikte bodem om te kiemen.

Een tweede wollegrassoort nl Veenpluis (*Eriophorum augustifolium*) is minder algemeen in het veen. Je ziet ze vooral in de randzone van de plassen (pingo's). De stengels dragen drie à vijf min of meer overhangende, bengelende wollepluizen.

Twee heidesoorten komen algemeen voor in de Hoge

Veenpluis

Wolferlei

Venen : Struikheide en gewone Dopheide.

Struikheide (*Calluna vulgaris*) is een zeer algemene plant op zure bodem. Het is een struikje dat bloeit op het einde van de zomer met purperrode bloemen. De bloeiende struikheide is een van de laatst bloeiende planten die door bijen wordt bezocht.

De wortels van dit dwergstruikje zitten diep in de veenmassa en vormen een dicht ineengestrengeld netwerk.

Dopheide (*Erica tetralix*) is bescheidener dan de Struikheide. De langwerpige, gewimperde grijs-groene bladen staan meestal in viertallige kransen. Ze heeft kroesvormige bloempjes in korte schermhoofdjes aan de top van de stengel : ze zijn roze van kleur met alle overgangen naar wit.

Een van de fraaiste veenplanten is zeker de Lavendelheide (*Andromeda polifolia*). Het is een klein struikje, met smalle langwerpige bladeren en een kroesvormige bloemkroon, lichtroze tot wit van kleur. Alleenstaande bloempjes bloeien begin mei.

Rondom de eigenlijke veengebieden bevond zich vroeger loofbos. In de vorige eeuw werden die natuurlijke eike- en hagebeukbossen vervangen door sparrebossen en uitgestrekte veenheide-gebieden waar voornamelijk twee typische grassoorten weelderig groeien : Borstelgras (*Nardus stricta*) en Pijpestrooitje (*Molinia caerulea*). Maar daarnaast ook plantesoorten uit het voormalig loofbos, die zich nu vrij kunnen ontwikkelen. Een van de meest typische daarvan is de Berewortel of Alpenvenkel (*Meum athamanticum*) een plant uit de schermbloemfamilie. Berewortel is een sterk ruikende plant. De wortel is een oud geneesmiddel tegen moeilijke spijsvertering.

Veenbes

Wateraardbei

Wolverlei of Valkruid (*Arnica montana*) is een veel zeldzamer plant in de Hoge Venen. Het is een composiet en ziet eruit als een fraaie, oranjegele margriet. Wolverlei is een oud geneesmiddel tegen allerhande kwalen o.a. om kwetsuren te genezen. Het wordt nu nog gebruikt onder de vorm van tinktuur : arnicatinktuur.

Ook aan de waterkant groeien heel wat bloemen en planten in de Venen.

Een van de meest opvallende van die groep is Beenbreek (*Narthecium ossifragum*) van de Lelieachtigen. Beenbreek heeft lijnvormige, zwaardvormige bladeren en bloempjes als goudgele sterretjes, verenigd in een dichte tros en op een stengel van ongeveer 30 cm. Men beweerde vroeger dat de koeien hun poten braken door het eten van Beenbreek. Later wist men beter : niet door het eten van Beenbreek maar door te weinig kalk in de bodem, dus een kalkarm dieet voor de koe.

We zien daar ook het Zomp-vergeet-mij -nietje en het Moeras-vergeet-mij-nietje en aan de rand van de Kleine Roermeander, de fraaie Wateraardbei (*Comarum palustre*) met haar donker purperrode bloemen. Deze waterminnende plant wordt ook wel tot het geslacht *Potentilla* gerekend (*Potentilla palustris*).

In de Hoge Venen groeien ook orchideeën. Het zijn overblijvende kruiden met wortelstokken of knollen. We zien ondermeer de Vleeskleurige orchis, Hondskruid en Handekenskruid. Bij sommige orchideeën is de knol min of meer handvormig gedeeld, vandaar die volksnaam : Handekenskruid.

Bij het busrijden naar Kalterherberg vonden we hele dorpjes huizen verdoken achter heel hoge

beukhagen. Vanwaar deze gewoonte?

Gezien het hoogplateau waar de winter heel wat strenger en langer is dan bij ons, beschermen de mensen zich op die manier nog beter en efficiënter tegen koude, wind en vorst. Bij sommige hagen zijn kunstige vierkanten uitgesneden die dan toch eventjes een huisvenster doen ontwaren.

We reden ook langs mooie glooiende graslanden en weilanden.

Wat de namiddagwandeling betreft, ze was heel wat zwaarder. We volgden geen enkel pad maar trokken langs bloeirijke hooilanden, naar de rivierbedding van de Kleine Roer. We doortrokken een stukje Hertogenven en voor 't laatst een stukje zuur beukenbos.

Hooilanden : deze waren soortenrijk aan grassen en aan kruiden! Je kunt er heel vlug 50 verschillende soorten tellen. Maar door voedselarmoede van de grond vindt je in deze hooilanden geen echte voedergewassen.

Van de kruiden kregen we onder andere te zien : Knollathyrus, Blauwe rapunzel, echte Koekoeks-bloem, Kleine ratelaar (een halfparasiet die zijn zuigworteltjes aan de grassen hecht!), Gewone ereprijs, Heggewikke, Liggende vleugeltjesbloem, Bevertjesgras (Trilgrassen), Blauwe knoop, Knoopkruid.

Zeer talrijk voorkomend is zeker Adderwortel (*Polygonum bistorta*) met kenmerkend blad : bovenaan stengelomvattend, onderaan gevleugelde bladsteel !

Fuschkruid (*Senecio fuchsii*), een plant uit midden Europa die we hier alleen in de Ardennen

vinden, ook schaduwkruiskruid genoemd; heeft slechts 5 lintbloemen of nog minder; de bloempjes lijken daardoor geschonden of uitgeplukt.

Kleine Roer : vloeit op een bedding uit de devoot-tijd; dit gesteente bevat hier dus iets meer voedingsstoffen. Wanneer het gesteente meer voedingsstoffen bevat zal het water ook voedselrijker zijn. Het fytoplanton, verschillend van kleur, tint hier ook het water soms zeer verschillend.

Molinia - bulten : hier was het een kwestie van evenwicht en handigheid, als je op de bulten of doodskoppen probeerde te lopen.

Molinia of Pijpestrooitje (*Molinia caerulea*) heeft alleen aan de voet van de stengel knopen; hogerop is de stengel dan ook onbebladerd. Bloeiwijze : pluim, lang en smal, soms wijd uitgespreid. *Molinia* vormt vaak bulten en zeker in de Hoge Venen!

Beukenbos was het natuurlijk bos van de Hoge Venen.

Het stukje bos dat we doortrokken was er een waar de oudste beuken wel eerst zijn aangeplant geweest, maar de rest van het bos is natuurlijk bos, met opslag van veel nieuwe jonge beuken. De stam van een natuurlijke beuk voelt ruw aan.

Op de terugweg naar de bus konden we nog even stilstaan bij Kranssalomonszegel (*Polygonatum verticillatum*) met bladeren in kransen van 3 tot 7.

Een aantal van bovenvermelde planten zijn ook in de Plantentuin te zien in de verzameling "Inheemse Flora", langsheen het gebouw.

Er is zeker nog veel meer te zien en te ervaren in

de Hoge Venen. Ik denk bij vb aan de fauna. Maar deze laatste kwam weinig aan bod, de tijd was ook zo kort!

Zeker moeten we onze gids Maurice Hoffmann nogmaals danken voor het natuurbeleven op deze uitzonderlijke dag.

Ik kan jullie tot besluit er nog toe aanzetten om eens een boek ter hand te nemen over de Hoge Venen; het is een hoogst boeiende streek!

Wist je dat er in de ARTIS-reeks een boek verschenen is, volledig gewijd aan de Hoge Venen? Neen? Dan is het puntenverzamelen geblazen en moet je het boek en de mooie prenten aanschaffen!

Elisabeth DEWULF.

Tekeningen naar de ARTIS-uitgave: HOGE VENEN.

De VRIENDEN
van de
PLANTENTUIN
GENT

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks tijdschrift
zesde jaargang
nr 1 maart 1987

verantwoordelijke uitgever:

M. PLUS
Driesstraat 35
9218 GENT-LEDEBERG
tel. 091-31 03 71